

Карпуть Т.В.

здобувачка вищої освіти

Пустовіт В.Ю.

доктор філологічних наук, професор,

професор кафедри української філології та журналістики

Східноукраїнський національний університет

імені Володимира Даля

ЗВУКОВІ ОБРАЗИ В ПОЕТИЧНОМУ ДОРОБКУ ОЛЕКСАНДРА ОЛЕСЯ

***Анотація.** У статті зроблено аналіз звукових образів у поетичному доробку письменника. Авторкою зосереджено увагу саме на звукописі як одному з визначальних рис авторської поетики О. Олесь.*

***Ключові слова:** поет, символ, звукові образи, мелодійність*

***Karpus T., Pustovit V. Sound Images in the Poetic Heritage of Oleksandr Oles.** The article analyses sound images in the writer's poetic heritage. The researcher focuses on sound recording as one of the defining features of the author's poetics of Oleksandr Oles.*

***Key words:** poet, symbol, sound images, melody*

Віковий розвиток історії української літератури доводить, що найбільш бурхливими є роки, які припадають на помежів'я століть, адже зміна епох, письменницького покоління дає нові імена. Така доля судилася Олександрові Олесю, який своїми першими неспіливими поетичними кроками вступав разом з метрами національного слова, як І. Франко, Леся Українка, Б. Грінченко.

Леся Українка одна з перших помітила і визнала природжений талант художника слова, наділеного «Божою іскрою». Як згадує чоловік письменниці К. Квітка, вона «...по виході І тому віршів Олесь сказала, що він випередив її яко ліричний поет, і при тім не зажурилася і сказала тільки, їй вже писати ліричних віршів не варто» [3, с. 220]. І дійсно, тонкий лірик, уміло співав гімн краси й сили кохання, природи, долі свого народу, все це вкладаючи в наймелодійніші звуки.

Разом з цим, О. Олесь увійшов з плеядою митців-побратимів: В. Самійленком, М. Чернявським, С. Черкасенком, М. Вороним, Г. Чупринкою.

Творчість письменника завжди була в колі зацікавлення критики і літературознавців. Багато хто із дослідників поетичного доробку О. Олеся, зокрема П. Филипович, М. Зеров, В. Петров, В. Державин, доводили, що він був і залишився поетом свого покоління. Мають цікаві підходи до висвітлення творчості митця праці минулого століття В. Петрова, М. Неврлого, А. Лукіяненка, Г. Козачука, М. Грушевського, О. Бабишкіна. У наукових розвідках сучасності, зокрема Р. Радишевського, Ю. Коваліва, О. Камінчук, П. Ляшкевича, І. Цуркана заперечуються спроби примітивізації та спрощеного трактування усієї спадщини О. Олеся.

Для кожного українця ім'я О. Олеся спадає на згадку, коли звучать перші акорди пісні «Чари ночі»: «Сміються, плачуть солов'ї / І б'ють піснями в груди / «Цілуй, цілуй, цілуй її / знов молодість не буде» [2]. Справді, поет, складаючи свої вірші-пісні, прагнув вигравати їх на музичних інструментах – арфі, лірі, кобзі, які були у великій згоді з його музою. На думку самого поета, музика може найтонше передати стан душі, боротьбу й суперечку людських почуттів. З огляду на це, надзвичайного важливим і великим був внесок у музичну скарбницю України таких композиторів, як Микола Лисенко, Яків Степовий, Кирило Стеценко, Станіслав Людкевич, які дали нове життя творам Олександра Олеся. Вони поклали його поезію на музику, що набула ще більшого звучання і обрамлення.

Через те й поезія Олександра Олеся, сповнена загадкових ритмів мелодій, тонів і справді моцартівської легкості, стала невичерпним джерелом для композиторів з усього світу. Музикознавці нараховують більше ста композиторів, які поклали

Олесеві рядки на музику, створивши музичні твори різних жанрів: солоспіви, хори, мелодекламації, опери, музика до вистав, пісні для дітей.

Такий Олександр Олесь. У нього завжди «пісня ранку на устах», у всеобіймаючому напливі почуттів він із самою природою на « ти» і освідчується їй мовою степового вітру: «Ми йдемо... Шумлять гаї / Ллються пахощі розкішні / Щось кричать нам солов'ї / Щось шепочуть трави пишні» («Не забуду я... о, ні!»)[2]. Йому вдавалося ловити ритми і мелодії гаїв і поля, музикою слова дихав у нього кожен образ. Це був голос самої української землі, що заговорила мовою музики.

Пейзажна лірика Олександра Олеся – це гімн природі, її неповторної краси. В одному випадку це поетичні акварелі, які сприймаються лише зором: «Вишиває осінь на конві зеленій / Золоті квітки / Квіти оживають, і з дерев спадають / Жовті нагідки» («Щороку») [2].

Як відомо, Олександра Олеся кращі вірші – гімни весні й любові – створив у київський період свого життя.

Неповторний Олесь у морських пейзажах. Взагалі, після Лесі Українки він є одним з найкращих поетів-мариністів. До опису чарівного і могутнього, грізного і водночас привабливого моря поет звертався не раз, висловлюючи волелюбні устремління: «Море і море! Блакить і блакить... / Крил мені, крил! Щоб туди полетіть! / Чайкою в небі над морем спинитись, / Дихать і в далеч за обрій дивитись» [2].

Олесь часто звертався до одних і тих же тем, образів. Але навіть такі повтори не дають підстав, поза окремим винятком, назвати його поезію одноманітною чи монотонною. Він дбав про багатство художньо-виражальних засобів для підсилення виразності образу, розкриття авторських задумів, про нові відтінки, нюанси в музиці вірша і його кольорових тонах. Мабуть, це дало підстави М. Грушевському назвати Олесья «поетом напівтонів» і «найсильнішим представником українського символізму» [1, с. 257].

Перспективи подальшого дослідження поетичного доробку О. Олесья вбачаємо у висвітленні колористики образів і дослідженні символіки.

Література

1. Грушевський М. Поезія Олесья. *Українське слово*: хрестоматія укр. літ-ри та літ. критики ХХ ст. : у 3 кн. / упоряд. В. Яременко. Київ : Рось, 1994. Кн. 1. С. 257–265.
2. Олесь О. Поезії URL: http://www.pysar.net/virsz.php?poet_id=50&virsz_id=58
3. Спогади про Лесю Українку. К. : Дніпро, 1971.

Кобилко Н.А.

*кандидат філологічних наук,
старший викладач кафедри соціально-гуманітарних дисциплін
Харківський національний університет внутрішніх справ*

ХУДОЖНІ ОСОБЛИВОСТІ ЛІТЕРАТУРИ ПЕРІОДУ РЕВОЛЮЦІЇ ГІДНОСТІ

***Анотація.** У статті досліджено вплив Революції Гідності на розвиток сучасної української літератури, визначено художні особливості творів про Євромайдан. Події 2014 року стали підґрунтям для формування жанрового різноманіття художньої літератури. Майже відразу з'являється майданна поезія, укладаються антології. Прозові твори зазнали*